

Natuurhistorisch Maandblad

Orgaan van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg

Verantwoordelijk Hoofdredacteur: G. H. Waage, Prof. Pieter Willemsstraat 41, Maastricht, Telefoon 3605. — **Mede-redacteuren:** Jos. Cremers, Canne-België, Dr. H. Schmitz, Wien 1, Seitzergasse 3, R. Geurts, Echt. — **Penningmeester:** Mr. G. van Spaendonck.

Postgiro 125366 ten name v. h. Nat. hist. Gen., Maastricht.
Verantwoordelijk Uitgever: Natuurhistorisch Genootschap in Limburg.

Verantwoordelijk Drukker: Drukkerij v. h. Cl. Goffin, Nieuwstraat 9, Telefoon 2121, Maastricht.

Versijnt Vrijdags voor de Maand. Vergad. van het Natuurhistorisch Genootschap (op den eersten Woensdag der maand) en wordt aan de Leden van het **Natuurhistorisch Genootschap in Limburg** gratis en franco toegezonden. Prijs voor niet-leden f 6.00 per jaar, afzonderlijke nummers voor niet-leden 50 cent, voor leden 30 cent. Jaarl. contributie der leden f 3.50. Auteursrecht voorbehouden.

Registratie nummer 520.243. — Oplage-register nummer 26.

INHOUD: Aankondiging Maandelijksche Vergadering op Woensdag 1 December a.s. — Nieuwe leden. — Verslag der Maandelijksche vergadering op Woensdag 3 November 1943. — Paddenstoelen-excursies van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg, op Zaterdag en Zondag 9 en 10 October l.l. — C. Willemse. De zwarte veldkrekel (*Gryllus Campestris* L.). — A. De Wever. Naar de Maasstreek. (Vervolg. — W. Roepke. Remarks on new or little known Indomalayan Moths (*Lepid. Heteroc.*). VI. — J. P. van Lith. Die nester von *Psenulus* (Hym. Sphec.).

DE MAANDELIJSCH E VERGADERING

zal plaats hebben op **Woensdag 1 Dec. a.s.**,
te 6 uur in het Museum.

NIEUWE LEDEN.

A. J. A. Janssen, Rolduc; T. Wolters, Stationsplein 25, Maastricht.

VERSLAG

DER MAANDELIJSCH E VERGADERING OP WOENSDAG 3 NOVEMBER 1943.

Aanwezig de dames: Fr. v. Schaïk, R. v. d. Meulen-v. Egdom, N. v. Spaendonck-Marres, N. Lahaye-de Wit, C. Maessen, M. Kofman-Kamminga, T. Nahon, C. Merkelbach, A. Kemp-Dassen, D. Kooyman, W. v. d. Geyn en de heren: J. v. Groenendaël, P. v. Zalinge, E. Hack, P. Janssens, J. Schulte, J. Bergholtz, D. v. Schaïk, P. Bels, R. Ottenhoff, R. Regout, Br. Jeroen, Br. Bernardus, M. Delnoye, J. Fruytier, S. Dijkstra, J. v. d. Meulen, J. Rijk, G. v. Spaendonck, P. Bouchoms, M. Mommers, J. Maessen, J. Eysink-Smeets, R. Kofman, Pater B. Evers, H. Mommers, L. v. Noorden, Br. Maurentius, Br. Christoforus, M. Kemp, G. Waage, J. de Haan, L. Leysen, C. v. Maastricht, J. Willems, Ed. Schoenmakers, M. Kamm, C. Bouchoms en J. Mooren.

De vergadering wordt voorgezeten door den heer **Waage**. Deze herdenkt de overledenen Mr. Charles Vrijens, die als Wethouder van Onderwijs en als lid van de Commissie van Toezicht op het Museum, zooveel voor het Genootschap en Museum heeft gedaan en Dr. E. Verzijl, wiens plotselinge heengaan ons allen heeft getroffen. Dat zij in vrede mogen rusten.

De Voorzitter spreekt vervolgens de beste wenschen uit voor een spoedig herstel van Rector Jos.

Cremers en wenscht den heer Grossier van harte geluk met zijn gouden huwelijksfeest.

Dan gaan de lichten uit en voor een dankbaar, opgetogen publiek toont de heer de Haan een aantal prachtige kleurenfoto's. Sterk vergroot op 't doek gaven de kleine beeldjes, een pracht idee van de uitnemende techniek, de liefde en 't geduld van den fotograaf. Deze beelden moet men gezien hebben om te begrijpen, hoe ver men met de kleur-fotographie is. Een dankbaar applaus en een hartelijk dankwoord waren 's heeren de Haan's deel.

PADDENSTOELEN-EXCURSIES VAN HET NATUURHISTORISCH GENOOTSCHAP IN LIMBURG, OP ZATERDAG EN ZONDAG, 9 EN 10 OCTOBER l.l.

De excursie stond onder leiding van Ir. A. C. S. Sweers, 2en Voorzitter der Nederl. Mycol. Vereniging.

In 't RAVENBOSCH BIJ HOUTHEM, werden de volgende soorten gevonden. De met een * aangegeven soorten zijn ongewoon of zeldzaam.

Lactarius rufus, *pyrogalus*, *vellereus*, *camphoratus*, *blennius*, *turpis*.

Coprinus atramentarius, *disseminatus*, *plicatilis*, *hemerobius*, *micaceus*.

Mycena galericulata, *polygramma*, *pura*.

Paxillus involutus.

Stropharia aeruginosa, *squamosa*.

Psathyrella gracilis.

Psathyra gossypina.

Hypholoma fasciculare, *hydrophilum*, *sublateritium*.

Entoloma nidorosum.

Leptonia euchroa.

Marasmius confluens, *urens*.

Psaliota sylvicola.

Pholiota unicolor, *Flammula lenta*.

Laccaria lacquata.

w. var. *amethystina*.

Armillaria mellea.
Sparassis crispa.
Amanita mappa, spissa, rubescens.
Collybia fusipes, maculata, butyracea, platyphylla.
Clitocybe infundibuliformis, inversa, candicans, clavipes.
Russula grisea, ocreoleuca, ochracea.
Pluteus cervinus.
Crucibulum vulgare.
Xylaria hypoxylon.
Polyporus versicolor, giganteus, adustus.
Daedalea quercina.
Lycoperdon gemmatum.
Scleroderma vulgare, verrucosum.
Boletus badius, subtomentosus, chrysenteron, parasiticus, elegans, scaber.
Peziza aurantia.
Cortinarius anomalus.
Inocybe geophylla, asterospora.
Hygrophorus miniatus.
 * *Lepiota echinacea.*
 * *Clavaria inaequalis.*

In het CANNERBOSCH bij Maastricht :

* *Pholiota desteruens.*
 * *Lentinus cochleatus var. dentatus.*
Xylaria polymorpha.
Mycena sanguinolenta.
Psalliota sylvatica.
Collybia velutipes.
 * *Tricholoma ionides.*
Bovista gigantea.
Polyporus squamosus.
Fomes annosus.

Myxomyceten :

Lycogala epidendron.
Comatricha nigra.

DE ZWARTE VELDKREKEL (*Gryllus campestris* L.)

door

C. WILLEMSE.

De zwarte veldkrekel behoort tot een der insecten, die beter gekend worden door hun geluid dan door de waarneming van het dier zelf.

Al vroeg in het voorjaar, begin Mei of vroeger, als nog maar weinig insecten zich vertoonen, is de zwarte veldkrekel bezig, al sjirpend, de schoone dagen te beleven van zijn aardsch bestaan. Wie wel eens een poging gedaan heeft om de krekel zelf te zien, zal gemerkt hebben, dat dit alleen mogelijk is, door met groote voorzichtigheid te trachten de plaats te naderen, vanwaar het geluid tot hem komt. Heeft men geduld genoeg en eenig geluk, dan ziet men opeens het diertje, druk sjirpend, voor zijn holletje zitten. Bij het minste verdachte geluid echter staakt hij het sjirpen en is in zijn hol verdwenen.

Het sjirpgeluid is vrij krachtig en tot op honderd meter afstand te hooren. Dit geluid wordt alleen

maar gemaakt door het mannetje. Het wijfje is stom, maar bezit in haar voorschenen een paar gehoororganen, waarmee zij dit geluid kan waarnemen. Door J. Regen werden proeven hierover genomen door in een terrarium mannetjes te laten sjirpen, welk geluid telefonisch werd overgebracht naar een ander terrarium, waarin wijfjes werden gehouden, zóó, dat deze het geluid niet rechtstreeks konden hooren. Deze reageerden op het sjirp-geluid met duidelijke en herhaalde toenaadering tot de plaats vanwaar het geluid kwam.

Het sjirpen wordt veroorzaakt door met de beide voorvleugels over elkaar te strijken, waarbij de voorvleugels even worden opgelicht en iets van het lichaam gaan afstaan. Bezie men de voorvleugels, dan blijken deze te bestaan uit een horizontaal of dorsaalgedeelte en een afhangend vertikaal gedeelte, vrijwel loodrecht op elkaar staand. Het adersysteem, zooals op de afbeelding is aangegeven, vormt in het horizontale gedeelte een muziekorgaan, een helder, doorzichtig membraan door stevige aderen omgeven en tamboer geheeten. Een van deze aderen (R), de raspader, draagt aan zijn onderzijde over de geheele lengte een rij dwarsstaande, microscopisch kleine raspjes ten getale van ongeveer 140, ongeveer 0,14 mm lang en 0,04 mm breed. Deze raspjes zijn het sterkst ontwikkeld in het midden van de raspader. Aan haar uiteinde draagt zij een, ietwat uitstekende verdikking, ontstaan door samenvloeiing van eenige aderen, welke verdikking genoemd wordt de nodus analis. (N.A.). Bij het musiceeren strijkt nu de raspader over de nodus analis van de andere vleugel, waarbij de membraan en de geheele vleugel gaat trillen en het sjirpgeluid wordt voortgebracht. Beide vleugels gaan synchroon heen en weer en wel 6—8 maal in de seconde.

Regen heeft de toonhoogte van het geluid berekend. Nemen wij aan dat de vleugel 8 maal in de seconde heen en weer gaat, dan beteekent dit, dat de raspader bij het heen en weer gaan 16 maal over de andere vleugel strijkt. Waar beide vleugels echter in actie zijn, daar strijkt de raspader met haar 131 tandjes, 32 maal in de seconde over de nodus analis en ontstaat een toon van 32 maal 131 of 4192 trillingen in de seconde.

Het is merkwaardig, dat, waar zoowel de rechter als de linker voorvleugel ongeveer gelijk in bouw zijn, de rechter voorvleugel bijna steeds boven ligt en over de, daaronder liggende linker voorvleugel strijkt en dat bij een gedwongen verandering van ligging, waarbij de linker voorvleugel boven ligt, het dier met een zeker geweld den ouden toestand herstelt en de rechter voorvleugel weer boven komt te liggen.

De achtervleugel is normaal steeds verkort, vliegen kunnen ze dan ook niet, langvleugelige exemplaren zijn wel bekend (*f. caudata*), maar uiterst zeldzaam. Uit ons land zijn mij geen exemplaren bekend.

Wanneer de voorzomer voorbij is, heeft ook de krekel zijn langsten tijd gehad en tegen Augustus zijn de volwassen dieren dan ook meestal verdwenen.